

Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailenin Eğitime Katılımı

Bediha Gökçen AYKOL & Bilal YILDIRIM¹

Received: December, 22, 2019 ~ Accepted: June, 15, 2020
Online Published: June, 29, 2020

Suggested Citation: Aykol, B. G., & Yıldırım, B. (2020). Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailenin Eğitime Katılımı. *YILDIZ Journal of Educational Research*, 5(1), 89-118. DOI: 10.51280/yjer.2020.004

Abstract

The aim of this study is to determine the participation levels of parents whose children attend basic education according to the opinions of parents and teachers. In order for the child to achieve the desired success in his education, first of all, school-family cooperation is required. Families cannot educate their children properly without the help of schools and schools without cooperation with families. The research is in a descriptive research model. The population of the research consists of 4826 teachers working in primary and secondary public schools in Bağcılar, Başakşehir and Esenler districts of Istanbul during the 2018-2019 academic year, and parents whose children receive education in these schools. The sample consists of 151 teachers and 129 parents who voluntarily participated in the study. In collecting data, parents and teachers' demographic information was questioned in the first parts of parent and teacher scales. In the second part, Epstein's (1989) Family's Participation in Education Scale, which consists of 42 items and sub-dimensions of parenting, communication, volunteering, learning at home, and decision making, were used to apply to parents and teachers. The findings obtained from the responses of teachers and parents in the study were analyzed using the SPSS program. Frequency, percentage, standard deviation and arithmetic mean values were found for the data. In the evaluation of quantitative data, t-test, One-Way Anova Analysis and Post-Hoc Scheffe tests to determine the source of the difference were used to determine whether there was a significant difference between them. According to the findings obtained; Parents' participation in education was found to be moderate according to the opinions of teachers and parents.

Keywords: Parent, family participation in education, primary education, teacher.

¹ Corresponding author: Doç. Dr. Bilal YILDIRIM
e-mail: bilal.yildirim@izu.edu.tr.

Öz

Bu çalışmanın amacı, çocukları temel eğitime devam eden ebeveynlerin eğitim sürecine katılım düzeylerini ebeveynlerin ve öğretmenlerin görüşlerine göre belirlemektir. Çocuğun eğitiminde istenen başarıya ulaşması için, öncelikle okul-aile işbirliği gereklidir. Aileler çocuklarını okulların yardımı olmadan, okullar da aileler ile işbirliği yapmadan öğrencilerini gerektiği şekilde eğitemezler. Araştırma tanımlayıcı araştırma modelindedir. Araştırmanın evreni 2018-2019 eğitim-öğretim döneminde İstanbul'un Bağcılar, Başakşehir, Esenler ilçelerindeki ilk ve orta düzeydeki devlet okullarında görev yapmakta olan 4826 öğretmenden ve bu okullarda çocuğu öğrenim gören velilerden oluşmaktadır. Örnekleme ise araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren 151 öğretmen ve 129 ebeveyn oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında veli ve öğretmen ölçeklerinin ilk kısımlarında veli ve öğretmenlerin kendi demografik bilgileri sorgulanmıştır. İkinci kısımda ise velilere ve öğretmenlere uygulamak üzere 42 madde ve ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme alt boyutlarından oluşan Epstein'in (1989) Ailenin Eğitime Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin ve velilerin cevaplarından elde edilen bulgular SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilere ilişkin frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri bulunmuştur. Nicel verilerin değerlendirilmesinde aralarında anlamlı farklılığın olup olmadığını belirleyebilmek için t-testi, One-Way Anova analizi ve farklılığın kaynağını tespit etmek için Post-Hoc Scheffe testleri yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; ailelerin eğitime katılımı öğretmen ve velilerin görüşlerine göre orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Veli, ailenin eğitime katılımı, temel eğitim, öğretmen.

Giriş

Bir ailenin içerisine doğarız ve o ailenin ve yakın çevresinin dilini ve kurallarını öğreniriz. Daha sonra bulunduğumuz çevrede bir okula başlarız. Sosyal bir kurum olan okullarda farklı arkadaşlar ediniriz. Yaşadığımız ortam, küçük yaşlardan itibaren bizi etkilemektedir. Ayrıca bize değer ve davranış öğretip, vizyon kazandırır (Ergün, 1994). Eğitim, günlük yaşantımızda sıklıkla kullandığımız kelimelerden biridir. Neredeyse hepimiz eğitimin ne olduğu, nasıl olması gerektiği hakkında düşünmüşüzdür ve fikir üretmişizdir. Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç bireylere çeşitli bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırır. Bu öğrenme süreci bireyin davranışlarında gözle görülür değişikliklere sebep olur. Örneğin okuma yazma bilmeyen bir çocuk, okuma yazma eğitiminden sonra kitap, dergi okuyabilir ve okuması gözlenebilir (Erden, 2011). İnsan sosyal bir canlıdır. Sadece fiziksel ihtiyaçların

karşılanması insanların hayatlarını devam ettirmelerine yetmez. Çünkü güvene, saygı ve sevgiye de ihtiyaçları vardır. İnsanlar duygu ve düşüncelerini paylaşmaya gereksinim hissederler. Aile ile başlayıp daha sonra yakın çevre ile devam eden etkileşim ve eğitim, sosyal becerilerin oluşup gelişmesini sağlamaktadır (Samancı, Diş, 2014).

Ülkelerin ihtiyacı olan nitelikli insan eğitim sayesinde kazanılır. Bu sebeple eğitime önem verilir. Çocuğun okul yaşantısında başarıya ulaşabilmesinin ön koşulu okul ile ailenin iş birliği yapmasıdır. Çocuk için yapılan çalışmaların tek taraflı olması, çocukları istenilen amaca taşıyamamaktadır. Bunun sebebi, öğrencilerin günlerinin bir kısmını okulda bir kısmını da evlerinde geçirmelidirler Bunu göz önünde tutarsak yakın çevrenin çocuğun hayatı üzerindeki önemini anlayabiliriz. Şüphesiz ki okul; aile işbirliği olmadan çocukları istedikleri gibi yetiştiremezler (Kıncal, 1991:24).

Öğrenci, eğitime gereksinim duyan, bunun için okula giden kişidir. Okul, öğrencilere, toplumun ve kendisinin ihtiyaçlarını, toplum beklentilerine uygun şekilde giderebilmesi için gerekli olan bakış açısı, düşünce üretme, sorumluluk gibi değerler kazandırır. Okulda düzenlenen tüm etkinlikler öğrenciye yönelik olduğundan okulların var olma sebebi öğrencilerdir. Bunun yanı sıra öğrencilerden de beklenen davranışlar ve üstlenmesi gereken sorumluluklar vardır. Hem okul yöneticisi ve öğretmenler hem de öğrenci velileri, öğrencilerden derslere devam etme, derslerine çalışma, çevresine karşı saygılı olma ve arkadaşlarıyla iyi geçinme ve okulun kurallarına uyma gibi davranışlarda bulunmalarını bekler (Erden, 2011). Okullar tüm çocukların eğitimini iyileştirmek için daha fazlasını yapmak zorundadır, ancak okullar bunu yalnız yapamazlar. Ailenin, çocuk üzerindeki etkisi ve önemi bilinmektedir. Eğitimden başarılı sonuçlar beklemek, ailenin çocuğun yaşantısındaki katkı ve yardımlarına da bağlıdır. Bir çocuğun, okulda elinden geldiği kadar başarı kazanmasını ve okulda öğrendiklerinin evde pekiştirilmesini sağlamada çocuğa yardımcı olabilmek için, anne babanın okulun amaçlarının neler olduğunu ve bu amaçlara ulaşmak için hangi yöntemlerin uygulandığını anlaması gerekir. Velilerin çocuklarının nasıl öğrendiğini araştırmaları ve onların öğrenmelerine yardım etme yolunu bulmaya çalışmalarını bilmeleri yararlı olacaktır (Belç, 1993).

Ailenin Eğitime Katılımı

Anne baba olmanın temel görevi; çocuğu yetiştirirken ihtiyaçlarını karşılamak veya

olumlu disiplin yöntemlerini kullanmak değildir. Aile çocuğa kapasitesini geliştirmesine yardım etmelidir. Aileler bu rollerini gerçekleştirirken zamanın değişen koşullarına adaptasyon sağlayabilmek için, aile yapısının korunması, psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel bütünlüğün güçlendirilmesi ile çocuklarının eğitimine yardım etmelerine yönelik etkili eğitim programlarına gereksinim duyarlar. Anne ve babayı içermeyen eğitim programı ile istenilen amaçlara erişmek mümkün değildir (Aksoy, 2017).

Veli katılımı, okul-aile iş birliğini sağlamak amacıyla yapılan çalışmaların daha çok velileri konu eden yönüdür. Ayrıca veli katılımı ile vurgulanan ve öğrencilerin her türlü durumdan sorumlu olan kimse anlamına gelen “veli kavramı”, “aile kavramı” ile aynı anlamda kullanılmıştır. İlgili konular alan yazında “veli katılımı” ve “aile katılımı” başlıkları altında ifade edilmektedir (Şaban, 2011).

Türkiye’de çocukların evde geçirdikleri zaman, okullardaki haftalık ders saati sayısı düşünüldüğünde, okulda geçirdiği zamandan daha fazla olabilmektedir. Bundan dolayı, okullarda verilen eğitimin amaçlarına ulaşması ve başarılı olması için çocuğun, anne babasının ilgisine ve yardımına gereksinimi vardır (Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010: 262). Aile, çocuğun akademik başarısını ve davranışını etkileyen sebeplerin en önemlisidir. Bunun sebebi çocuğun çevresi ile olan ilişkisi ve aile ortamı sadece onun akademik başarısında değil bütün gelişim sürecinde etkisi vardır (Dam, 2008).

Günümüzde okullar çocukların yaşamına çok erken girmeye başlamıştır. Yani çocuğun kendini güvende hissettiği aile ortamına okul ekleniyor. Böylelikle okul-aile-çocuk bir üçgen oluşturuyor. Çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığı, kendini daha iyi ifade edebilmesi, yeteneklerinin doğru keşfedilebilmesi, için bu üçgenin birlikte çalışması gerekir. Bütün bunlar düşünülüp ailenin eğitime katılımını engelleyen faktörleri sıraladığımızda çözümünün etkili iletişim olduğunu görürüz. Bu yüzden öğretmenler ailelerin özelliklerini doğru bir şekilde tahlil edip aile katılımında engel oluşturabilecek durumlar hakkında önlem almalıdır. Bununla birlikte iyi bir iletişimin iyi bir eğitimin temelini oluşturduğu gerçeği unutulmamalıdır. Öğretmenler ve aileler aynı takımın oyuncularındır ve tek bir amaçları vardır. Çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişimini desteklemek ve daha iyi bir eğitim almasını sağlamaktır. Ayrıca öğretmenler velilerle ortak bir hedefi paylaştığını, bu hedefin çocuklar için en iyi eğitim olduğunu velilere

anlatmalı, onlara çocukları daha iyi anlayabilmek için bir ortaklık kurulması gerektiğini çünkü onları en iyi tanıyanların ebeveynleri olduğunu söylemeli ve evde ve okulda neler yapıldığını karşılıklı olarak birbirlerine aktarmalıdır.

Çocuğun okul çağına başlamasıyla çocuğun eğitiminde ikinci bir evre başlamıştır. Çünkü çocuğun eğitiminde başrol oynayacak biri eklenmiştir. Veli bu dönemde çocuğunun öğretmenini iyi tanımalıdır. Çocuğunun okul ile alakalı bir problemi olmasa da öğretmenle irtibat kurması olumlu iletişimin temellerinin atılmasında önemlidir. Çünkü veli-öğretmen ilişkisinin iyi düzeyde olması çocuğun okul hayatına olumlu olarak yansiyacak, okula karşı olumlu bakış açısı geliştirmesinde etkili olacaktır.

Aileler çocuğun yaşamındaki mutluluğu için okulla iletişim kurduklarını unutmamalıdır. İletişim kurarken aileler ve okul ortak hareket etmeli ve geleceği birlikte düşleyebilmelidirler. Okul-aile-çocuk etkileşiminin sağlıklı ilerleyebilmesi için anne ve baba öğretmeni iyi anlayabilmeli ve öğretmenin çocuk hakkındaki gözlemlerine güvenmelidir. Öğretmenlere en değerli varlıkları olan çocuklarını emanet ettiklerini unutmamalıdır. Öğretmen de velinin çocuk hakkındaki gözlemlerine ve verdiği bilgilere güvenmelidir. Ayrıca birbirlerini suçlamadan ve baskılamadan iletişim kurmalıdırlar. Bunun dışında hem öğretmen hem de anne ve baba çocuğun verdiği geri bildirimleri iyi dinlemeli ve dikkat etmelidirler. Öğretmen ve aile okulun ilk haftasından itibaren hangi sıklıkla ve hangi durumlarda iletişim kurulacağını birbirleriyle konuşarak belirlemelidirler.

İletişimin sağlıklı ilerleyebilmesi için karşılıklı saygı, hoşgörü ve anlayış çerçevesinde olmalıdır. Algılanan bir saygı eksikliği, çoğunlukla iletişim eksikliğinin nedenidir (Epstein, 1995).

Okulun amaçlarına ulaşabilmesi, okul ve ailenin hedeflerinin ortak olması ve bu iki kurumun hedeflere uygun davranışlar yapılmasıyla söz konusu olabilir. Bunun gerçekleşebilmesi, okulun hedeflerinin anne babalarca iyi anlaşılması, okul ve aile arasında güven oluşturulması, okulun liderliğinin kabul edilmesi, öğrencilerle alakalı konularda okula danışılmasının sağlanması tüm bunlar için de okul ve aile arasında etkili bir iletişimin var olması gerekmektedir (Koçak, 1991).

Ailenin Kurum Programına ve Karar Sürecine Katılması

Günümüzde eğitim sadece devlet tarafından yürütülen bir hizmet olmaktan çıkmış,

eğitimin tüm paydaşları tarafından yürütülen bir hizmet alanı haline gelmiştir. Yıllardır eğitim bilimleriyle ilgilenen bilim insanları okullardaki eğitimin etkililiğinin artırılması ve nitelikli bireyler yetiştirilmesi konularını önemsemişlerdir. Okul çağında olan bir çocuğun eğitimini bütünsel olarak ele alındığında, informal kaynaklar akla gelmekte, bu informal kaynakların arasında aile faktörü dikkat çekmektedir. Yani çocuğun eğitiminde aile çok önemli bir informal oluşumdur (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010: 402).

Bütün anne babalar çocuklarının okuldaki çalışmalarda başarılı olmasını ve okuldan zevk almasını ister. Eğitimin başarılı olabilmesi için çocukla öğretmen arasında sevgi ve güven ilişkisinin olması, bununla birlikte öğretmenin çocuğu tanıyıp, onun gereksinimlerini ve ailesinin özelliklerini iyi bilmelidir. Çocuğun yaşamının her anında ailenin imtiyazlı bir yeri vardır. Ayrıca çocuklar her anlamda ailelerine bağlıdırlar. Çocuğun eğitimi ailede başlar böylelikle anne babalar çocuklarının ilk öğretmeni olur (Arabacı ve Aksoy, 2005: 18). Aile katılım etkinlikleri, bilgilendirme ve iletişim etkinlikleri, sosyal etkinlikler, kültürel etkinlikler olarak sıralayabiliriz. Veli temel eğitim süreci boyunca çocuğun derslerini günlük olarak takip etmeli, dersleri ile ilgilenmelidir. Çocuğun okulda işlenen konuları kavrayıp kavrayamadığını tespit etmelidir. Ayrıca veli gerekli gördüğü durumlarda öğretmeni ile bunu paylaşmalı ve uyumlu bir ilişki sürdürmelidir. Bu takip çocuğun ilgi, istidat ve yeteneklerini de dikkate alarak onun tüm eğitim hayatı boyunca her aşamada çocuğa yardımcı olacak şekilde devam etmelidirler. Kuşkusuz veli çocuğunu kendi becerileri ölçüsünde şekillendirir. Bir sanatçının değeri nasıl eserleri ile ölçülüyorsa velinin de eseri kendi çocuğudur. Velinin çocuğunu yetiştirdiği süreçte doğru adımları atabilmesi için desteğe ihtiyacı vardır. Bu desteği sağlayabilecek en önemli kişi çocuğun gün içerisinde zamanının büyük kısmını geçirdiği okuldaki öğretmenidir. Velinin bir diğer eğitime katılımı çocuğun eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak maddi ve fiziksel ortamı hazırlamak şeklinde gerçekleşmektedir. Bu her türlü eğitim materyali olduğu gibi okuldaki ihtiyaçların da karşılanmasıdır. Okullarda okul aile birlikleri veya sınıf anneleri vasıtasıyla sınıfın ihtiyaçlarından, okulun temizliğine kadar birçok ihtiyaç karşılanmaktadır. Böylelikle okulun yönetim bileşenlerinden biri olmuşlardır.

Türkiye’de aile ile okul arasında köprü kurabilecek tek yasal ve örgütlü yapı okul aile

birliğidir (Topcu, 2013). Türkiye’de okul-aile birliklerinin kurulmasına ilişkin ilk örnek 1931 yılında çıkartılan 10 maddelik “Himaye Heyetleri Yönetmeliği”dir (Başaran, Koç, 2001). Ailenin eğitime katılımının kurumsallaşmış ismi Okul Aile Birliği’dir. Okul ile aile arasında iletişimi geliştirerek, okuldaki çalışmalarını desteklemek, fırsat eşitliği sağlayabilmek için maddi olanakları kısıtlı öğrencilere yardımcı olabilmek için Okul Aile Birliği Yönetmeliği’ne göre kurulan birliklerdir (MEB, 1973).

Günümüz okullarında okulla alakalı alınması gereken kararlarda eğitim paydaşlarının aktif rol alması, hedef birliğinin oluşması için okul aile birliğinin sağlıklı bir şekilde oluşturulması güvene dayalı ilişkiler için gereklidir. Böylelikle Okul aile birlikleri okuldaki diğer ailelerin okula karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlar. Bunun dışında ailelere okulda alınan kararlar hakkında bilgi sunar ve diğer aileleri de karar süreçlerinden haberdar edip onların sürece dahil olmalarını sağlar. Bunu yaparken okula maddi ve yeniden yapılanma anlamında destek sağlamış olur. Yapılan bu işbirliği sonucunda toplumda biz algısını geliştirir. Birlikte yapabilme, yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma becerilerini artırır.

Gelir düzeyi düşük bir çevrede bulunan okullarda ve yoksul aile çocuklarının sayısının fazla olduğu okullarda, düşük seviyede okul aile işbirliği olduğu görülmüştür. Bu durumda suç işleme riskini artırmaktadır. Bu sebeple bir okulda gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarının fazlalığı ve toplumsal değerleri zayıflatıp okulun güvenliği konusunda tehdit oluşturmaktadır (Töremen, Çankaya, Avanoğlu, 2008). Bu yüzden özellikle ekonomik düzeyi düşük olan çevrelerde ailelerin okula katılımına önem verilmelidir. Daha önceleri doğal bir ortamda gerçekleştirilen eğitim, zamanla aileden başlayarak farklı seviyelerde kurumsallaşma eğiliminde bulunmuştur. Okul, toplum içine sonradan doğmuş aileler ve toplum adına eğitim işini üstlenen formal bir örgüt niteliği kazanmıştır. Ancak, eğitim işini okulun üstlenmesi tarihin hiçbir dönem ve koşulunda aileleri çocuklarının eğitimine ilişkin olarak okulla işbirliği yapma sorumluluğundan uzaklaştırmamıştır. Aksine, ailelerin okulla işbirliği yapmaları gerekliliğini daha da arttırmıştır. Çünkü eski toplumlarda çocuğun topluma uyum sağlaması bir anlamda daha kolayken karmaşıklaşan günümüzde daha da zorlaşmıştır (Menteşe, 1987).

Okul ve aile toplumun en önemli kurumlarıdır ve bu iki kurumun ortak paydası çocuktur. Çocukların daha sağlıklı, mutlu, topluma faydalı bireyler olmaları ve aynı

zamanda toplumumuzun da daha sağlıklı olabilmesi için okulla ailenin iletişim halinde olup işbirliği yapması gerekmektedir. Okul ile aile ilişkisi içerisinde her iki tarafta birbirilerini anlayabilmeli ve güvenmelidir. Çünkü çocuk için olumlu sonuçların ortaya çıkmasında temel faktörlerden biri bu işbirliğinin sağlanmasıdır. Bunun yanı sıra aile katılımı hakkında fikir üretmek, aile katılımının artması için çocukların eğitimi ile ilgilenen herkesin konuyla ilgili farkındalığının artmasını sağlamak, aile katılımı ile ilgili etkin uygulamalar geliştirmeye teşvik etmek ayrıca eğitim sürecinin bu yönünün etkisini optimize etme sebeplerinden dolayı aile katılımı hakkında veli ve öğretmen görüşlerinin incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu araştırmanın amacı, Çocuğu Temel Eğitime Devam Eden Velilerin Eğitime Katılım düzeyinin veli ve öğretmen görüşlerine göre belirlenebilmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ne düzeydedir?
2. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında;
  - Cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi ve eğitim düzeyi açısından anlamlı farklılık var mıdır?
- 3- Veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ne düzeydedir?
- 4-Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında;
  - Yakınlık derecesi, çocuk durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 5.Ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, veli ve öğretmen görüşlerine göre velilerin eğitime katılımına ilişkin nicel veri toplanıp analiz edildiğinden tarama modelindedir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evreni İstanbul Esenler, Bağcılar ve Başakşehir ilçelerinde görev yapan 4.826 sayıda öğretmenden ve bu okullarda çocuğu öğrenim gören velilerden oluşmaktadır. Örneklemi ise her ilçeden seçilen ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerden tabakalı-küme ve uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 151 öğretmen ve seçilen okullarda çocuğu öğrenim gören veliler arasından basit seçkisiz ve küme-tabakalı örnekleme ile seçilen 129 veliden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Kişisel bilgi formunda veli ölçeğinde, velilerin kendileriyle ilgili; yakınlık derecesi, çocuk durumu, çalışma durumu, çalışma şekli, yaş, eğitim seviyesi, gelir durumu, anadili ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Kişisel bilgi formunda öğretmen ölçeğinde, öğretmenlerimizin kendileriyle ilgili; öğretim dili, cinsiyet, branş, yaş, mesleki kıdem, görev yapılan eğitim kademesi, eğitim düzeyi ile ilgili sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde velilere ve öğretmenlere uygulamak üzere 42 madde ve ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme alt boyutlarından oluşan, Epstein'in (1989) tarafından geliştirilen ve Erdener (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ailenin Eğitime Katılımı Ölçeği kullanılmıştır.

Bu çalışmada Beşli Likert Derecelendirme Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek (5) Her zaman, (4) Sık sık, (3) Ara sıra, (2) Nadiren, (1) Hiçbir zaman yönünde en olumsuzdan en olumlu seçeneğe doğru artan bir biçimde puanlanmıştır. Ölçekte her bir maddeye verilen yanıt kodları bu derecelere uygun olarak olumsuzdan olumluya doğru 1.00-5.00 arasında değişmektedir. Ölçme aracı yer alan aralıkların eşit olduğu varsayımından hareket ederek $(n-1/n) 5-1/5=0.80$ olarak aralık değeri bulunmuş ve buna göre seçeneklere ait alt ve üst sınırlar belirlenmiştir. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken aralıklar 1.00-1.80 "çok düşük", 1.81-2.60 "düşük, 2.61-3.40 "orta", 3.41-4.20 "yüksek", 4.21-5.00 "çok yüksek" olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde normallik testi, iç tutarlılık (R) analizi, ikili değişkenler için bağımsız gruplar t-test, ikiden fazla gruplar için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin branş, okul düzeyi, kıdem, cinsiyet, yaş, eğitim seviyeleri

değişkenlerine ait frekans ve yüzde dağılımları analizleri yapılmış ve tablolar halinde verilmiştir.

Öğretmenlere İlişkin Demografik Veriler

Bu araştırmaya dahil olan öğretmenlerin %73.5'i sayısal bilimler branşından, %26.5'i ise sosyal bilimler branşındandır. Bu araştırmada, öğretmenlerin okul düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde ilkökul düzeyinde görev yapan öğretmen sayısı %77.5, ortaokul düzeyinde görev yapan öğretmen sayısı %22.5 olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kıdeme göre; öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre dağılımı incelendiğinde 1-5 yıl arası kıdeme sahip %5.3, 6-10 yıl arası kıdeme sahip %25.2, 11-15 yıl arası kıdeme sahip %7.9, 16-20 yıl kıdeme sahip %21.9, 21 yıl ve daha fazla kıdeme sahip %39.7 öğretmenin katıldığı tespit edilmiştir. Buna göre en fazla katılım sayısı 21 yıl ve üzerinde kıdeme sahip olan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Cinsiyete bakıldığında öğretmenlerin dağılımı incelendiğinde kadın öğretmenler %66.2, erkek öğretmenler %33.8 olarak belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin daha çok kadınlar olduğunu göstermektedir. Yaşlarına göre öğretmenlerin dağılımı incelendiğinde katılan öğretmenlerin %15,2'si 30-39 yaş aralığında, %25.8'i 40-49 yaş aralığında, %58,9'u 50 yaş ve üzerindeki yaş aralığında olduğu görülmüştür. Buna göre öğretmenlerin çoğunun kıdemli kadrodan oluştuğu anlaşılmaktadır. Eğitim seviyelerine göre dağılımı incelendiğinde ön lisans mezunu %6, lisans mezunu %89.4, lisansüstü mezunu %4.6 olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Velilere İlişkin Demografik Veriler

Velilerin öğrenciye yakınlık derecesine göre dağılımı katılan velilerin %74.2'si annelerden %25.8'i babalardan oluşmaktadır. Buna göre çocuklarla ilgilenenin çoğunlukla anneler olduğu anlaşılmaktadır. Velilerin çocuk durumuna göre dağılımı %32.8'i tek çocuklu, %43'ü iki çocuklu, %17.2'si üç çocuklu, %7'si dört ve daha fazla çocuğa sahip olan ailelerden oluşmaktadır. Buna göre araştırmaya katılan velilerin çoğunluğunun iki çocuklu aileler olduğu anlaşılmaktadır. Diğer dikkat çeken hususta çocuk sayısı fazla olan ailelerin araştırmaya katılım düzeylerinin az olmasıdır. Çalışma

durumuna göre velilerin dağılımı incelendiğinde %57.8'i çalışan veli, %42.2'si çalışmayan velilerdir. Buna göre araştırmaya katılan velilerin çoğunluğunun çalışan veliler olduğu anlaşılmaktadır. Velilerin yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin %6.3'ü 20-29 yaş aralığında, %4.7'si 30-39 yaş aralığında, %57'si 40-49 yaş aralığında ve %32'si 50 ve üstü yaş aralığında bulunmaktadır. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu 40-49 yaş grubu arasındadır.

Velilerin eğitim seviyesine göre dağılımı incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin %33.6'sı ilkokul, %28.1'i lise, %7.8'i ön lisans, %28.9'u lisans ve %1.6'sı lisansüstü eğitime sahip olduğu anlaşılmaktadır. Aylık gelir durumuna göre velilerin dağılımı incelendiğinde araştırmaya katılan velilerin %14.8'i 900-1500₺, %12.5'i 1501-2000₺, %18'i 2001-3000₺, %31.3'ü 3001-5000₺ ve %23.4'ü 5001₺ üzeri gelire sahiptir. Buna göre araştırmaya katılan velilerin çoğunluğunun aylık olarak 3001-5000₺ arasında gelire sahip olduğu görülmektedir.

Bulgular

Öğretmen görüşlerine göre velilerin eğitime katılımına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Öğretmen görüşlerine göre velilerin eğitime katılım düzeyleri

	Ebeveynlik	İletişim Kurma	Gönüllülük	Evde Öğrenme	Karar Verme	Toplam
$\bar{x}$	3.40	3.30	3.04	3.55	3.27	3.30
N	151	151	151	151	151	151
SS	.70	.64	.87	.90	.81	.63

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen görüşlerine göre velilerin orta düzeyde eğitime katılım göstermektedirler ($\bar{x}$ =3.30). Benzer biçimde öğretmenler Ebeveynlik ($\bar{x}$ =3.40), İletişim ($\bar{x}$ =3.30) ve gönüllülük alt boyutlarında ($\bar{x}$ =3.04) velilerin orta düzeyde, evde öğrenme($\bar{x}$ =3.55) ve karar verme alt boyutlarında ($\bar{x}$ =3.27) ise yüksek düzeyde katılım sergilediklerini düşünmektedirler.

a)Cinsiyet: Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre t-test analizi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre t-test analizi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Toplam	Kadın	100	3.30	.61	149	1.345	.686
	Erkek	51	3.31	.66			

Tablo 2’ de t- test analizinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ailelerin eğitime katılımılarıyla ilgili görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediğini ortaya çıkmıştır ($p>0.05$).

b) Branş: Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin branş değişkenine göre t- test analizi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir

Tablo 3

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin branşlarına göre t-test analizi sonuçları

	Branş	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Toplam	Sayısal Bilimler	111	3.30	.66	149	1.345	.181
	Sosyal Bilimler	40	3.18	.53			

Tablo 3’te ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin branş değişkenine göre yapılan t-test analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Yaş: Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin yaş değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir

Tablo 4

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin yaşlarına göre one-way anova analizi sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	P
Toplam	30-39	23	3.15	.75	150	1.662	.193
	40-49	39	3.22	.54			
	50+	89	3.38	.62			

Tablo 4'te ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin yaş değişkenine göre yapılan one-way anova analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Mesleki Kıdem: Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre one-way anova analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Mesleki Kıdem	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	P
Karar Verme	1-5	8	3.55	.81	150	2.696	.033*
	6-10	38	2.66	.78			
	11-15	12	3.12	.66			
	16-20	33	3.23	.89			
	21+	60	3.49	.77			

Tablo 5'te ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre yapılan one-way anova analiz sonucuna göre sadece karar verme alt boyutuna farklılık belirlenmiştir. Farklılığa ilişkin Post-Hoc Sheffe testi analizi sonuçları tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 5.1

Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin mesleki kıdem değişkenine göre Post-Hoc Sheffe analizi sonuçları

Mesleki Kıdem	$\bar{x}$	Ortalama farkı	p
21+	3.49	.30	.00
1-5	2.66		
21+	3.49	.16	.03
6-10	3.12		

Tablo 5.1'deki verilere göre ailelerin eğitime katılımını mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri olan öğretmenler yüksek ($\bar{x}=3.49$) düzeyde, 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler orta ($\bar{x}=2.66$) düzeyde, 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler orta ($\bar{x}=3.12$) düzeyde olduğunu ifade etmektedirler. Buna göre mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri olan

öğretmenler ailelerin eğitime katılımının daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmektedirler. Öğretmenlik mesleğinde 10 yılı tamamlamamış olan öğretmenlerin daha kıdemli olan öğretmenlere göre velilerden beklentileri daha fazla olabilir. Bunun yanı sıra mesleki kıdem süresi 21 yıl ve üstü olan öğretmenler, ailenin eğitime katılım düzeyini öğretmenlik mesleğindeki ilk yıllarına göre kıyaslayıp şuan da daha yüksek düzeyde olduğunu düşünmüş olabilirler.

Eğitim Kademesi: Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin okul düzeyi değişkenine göre t-test analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin eğitim kademesi değişkenine göre t-test analizi sonuçları

	Eğitim Kademesi	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	p
Toplam	İlkokul	117	3.33	.65	149	.771	.442
	Ortaokul	34	3.23	.55			

Tablo 6'da ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin görev yapılan okul düzeyi değişkenine göre yapılan t-testi analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Eğitim Düzeyi: Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin eğitim düzeyine göre one-way anova analizi sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	F	P
Toplam	Ön Lisans	9	3.70	.39	150	1.346	.38
	Lisans	135	3.26	.63			
	Lisans Üstü	7	3.67	.60			

Tablo 7’de ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan one-way anova analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Tablo 8

Veli görüşlerine göre velilerin eğitime katılım düzeyi

	Ebeveynlik	İletişim Kurma	Gönüllülük	Evde Öğrenme	Karar Verme	Toplam
$\bar{x}$	2.96	3.14	2.76	3.35	2.98	3.05
N	128	128	128	128	128	128
SS	1.03	.93	1.18	1.12	1.05	.93

Tablo 8 incelendiğinde veli görüşlerine göre velilerin eğitime katılım düzeyleri toplamda ($\bar{x}=3.05$) orta düzeydedir. Benzer biçimde ebeveynlik ($\bar{x}=2.96$), iletişim kurma ($\bar{x}=3.14$), gönüllülük ($\bar{x}=2.76$), orta düzeyde, evde öğrenme alt boyutunda ($\bar{x}=3.35$) ve karar verme alt boyutlarında ($\bar{x}=2.98$) orta düzeydedir.

Yakınlık Derecesi: Veli görüşlerine göre velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin yakınlık derecesi değişkeni t-test analizi sonuçları Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 9

Veli görüşlerine göre velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin yakınlık derecesi değişkeni t.test analizi sonuçları

	Yakınlık Derecesi	N	$\bar{x}$	SS	Sd	t	p
Toplam	Annesi	95	3.31	.61	126	.003	.998
	Babası	33	3.30	.66			

Tablo 9’da ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşlerinin yakınlık değişkenine göre yapılan t-test analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir. Ayrıca katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın olması eğitime katılım gösterenlerin çoğunun anneler olduğunu düşündürmektedir.

Çocuk Sayısı: Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin çocuk sayısı değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin çocuk sayısı değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları

	Çocuk Sayısı	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd.	F	p
Toplam	Tek çocuk	42	2.97	1.01	127	.253	.859
	İki çocuk	55	3.12	.91			
	Üç çocuk	22	3.06	.85			
	Dört çocuk ve fazlası	9	2.91	.93			

Tablo 10'da ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşlerinin çocuk sayısı değişkenine göre yapılan one-way anova analiz sonucunda toplamda ve hiç bir alt boyutta anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) belirlenmiştir.

Çalışma Durumu: Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin çalışma durumu değişkenine göre t-test analizi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin çalışma durumuna göre t-test analizi sonuçları

	Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd.	t	p
Toplam	Çalışan	74	2.93	.93	126	1.60	.112
	Çalışmayan	54	3.20	.92			

Tablo 11'de ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşlerinin çalışma durumu değişkenine göre yapılan t-testi analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir. Ancak veli görüşlerine göre çalışmayan velilerin daha fazla katılım gösterdikleri görülmektedir.

Yaş: Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin yaş değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12

Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin yaşlarına göre one-way anova analizi sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd.	F	p
Toplam	20-29	8	3.50	.66	127	1.381	.252
	30-39	6	2.51	1.11			
	40-49	73	3.07	.92			
	50 ve üzeri	41	2.99	.95			

Tablo 12’de ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşlerinin yaş değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Eğitim Seviyesi: Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin eğitim seviyesi değişkenine göre one way anova analizi sonuçları Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13

Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin eğitim seviyesine göre one-way anova analizi sonuçları

	Eğitim Seviyesi	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd.	F	p
Toplam	İlkokul	43	3.19	.91	4	.708	.588
	Lise	36	2.94	.99			
	Önlisans	10	3.29	1.25			
	Lisans	37	2.91	.85			
	Lisansüstü	2	3.14	.40			

Tablo 13’te ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşlerinin eğitim seviyesi değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonucunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Gelir Durumu: Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin gelir durumu değişkenine göre one-way anova analizi sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14

Velilerin eğitime katılımına ilişkin velilerin gelir durumuna göre one-way anova analizi sonuçları

	Gelir Durumu	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd.	F	p
Toplam	900-1500₺	19	3.20	.92	124	.499	.737
	1501-2000₺	16	3.06	1.02			
	2001-3000₺	23	3.18	.98			
	3001-5000₺	40	3.02	.91			
	5000₺ ve üzeri	30	2.87	.92			

Tablo 14'te ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli görüşlerinin ailenin toplam gelir durumu değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonucunda farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Tablo 15

Velilerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen ve veli görüşlerinin karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Veli Öğretmen Farkı	N	$\bar{x}$	Ss.	Sd.	t	p
Ebeveynlik	Öğretmen	151	3.40	.70	277	4.74	.00
	Veli	128	2.80	1.34			
İletişim Kurma	Öğretmen	151	3.30	.64	277	2.62	.00
	Veli	128	3.05	.93			
Gönüllülük	Öğretmen	151	3.04	.87	277	.70	.01
	Veli	128	2.96	1.03			
Evde Öğrenme	Öğretmen	151	3.55	.90	277	3.75	.48
	Veli	128	3.14	.93			
Karar Verme	Öğretmen	151	3.27	.81	277	4.23	.00
	Veli	128	2.76	1.18			
Toplam	Öğretmen	151	3.30	.63	277	2.64	.00
	Veli	128	3.05	.91			

Tablo 15'te ailelerin eğitime katılım düzeyine ilişkin öğretmen ve veli görüşlerini ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme alt boyutlarına göre karşılaştırdığımızda yapılan t-testi analiz sonucunda ebeveynlik alt boyutunda, iletişim

kurma alt boyutunda, gönüllülük alt boyutunda, karar verme alt boyutunda anlamlı farklılığın olduğu ($p>0.05$), öğretmenlerin velilere göre ailenin eğitime katılımının daha yüksek düzeyde olduğu görüşünün hakim olduğu anlaşılmaktadır. Evde öğrenme alt boyutunda anlamlı farklılığın olmadığı ($p>0.05$) görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı toplamda orta düzeydedir. Ebeveynlik alt boyutunda, iletişim kurma alt boyutunda ve gönüllülük alt boyutunda orta düzeyde, evde öğrenme alt boyutunda yüksek düzeyde, karar verme alt boyutunda yüksek düzeydedir.

Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı toplamda orta düzeydedir. Ebeveynlik alt boyutunda, iletişim kurma alt boyutunda ve gönüllülük alt boyutunda orta düzeyde, evde öğrenme alt boyutunda yüksek düzeyde, karar verme alt boyutunda yüksek düzeydedir. Ailenin eğitime katılımı konusunda veliler ve öğretmenler bütün boyutlarda ortak görüşe sahip olduğu görülmektedir. Bunun sebebi velilerin kendilerini yeterli ve yetersiz gördükleri konuları bilmesinden kaynaklanıyor olabilir. Öğretmenlere ve velilere göre evde öğrenme alt boyutu yüksek düzeyde çıkan boyuttur. Evde öğrenme alt boyutunda veli katılımının yüksek olması görüşünün sebebi, öğrencilere verilen ev çalışmalarına ailelerin yardımcı olmasından kaynaklandığı söylenebilir. İletişim alt boyutunun orta düzeyde karar verme alt boyutunun yüksek düzeyde olması velilerin öğretmenlerle görüş alışverişinde yeterli düzeyde bulunmadığını ama okulla alakalı karar alınması gereken durumlarda sürece dahil olduklarını göstermektedir. İletişim boyutunun orta düzeydeyken karar verme alt boyutunun yüksek çıkması, velilerin okulla ilgili aidiyet duygusundan, kitle psikolojisinden veya mahalle baskısından kaynaklandığı düşünülebilir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre katılım düzeyinin kadın ve erkek öğretmenlerde orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeninin kadın ve erkek öğretmenlere göre orta düzeyde olması, cinsiyetin bir iletişim engeli oluşturmadığı ama yine de katılımın istenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre, kadın öğretmenler erkek öğretmenlerle karşılaştırıldığında daha fazla iletişim engeli yaşıyor (Ozmen, Akuzum, Zincirli, Selçuk, 2016). Çelik (2005) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de bayan öğretmenler erkek öğretmenlere göre okul- aile arasında yaşanan işbirliğinin daha az

olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca veliler erkek öğretmenlerle daha rahat görüşme imkanı bulabildiklerini dolayısıyla daha fazla işbirliği yapabildiklerini söylemişlerdir (Canpolat, 2001).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında **branş** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p > 0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerinin branş değişkenine göre katılım düzeyinin sayısal ve sözel branşlarda orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu da velilerin her branşa aynı değeri verdiği fakat bunun da istenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Öğretmenler branş değişkenine göre okul ile ailenin işbirliği yapmasında özellikle sınıf öğretmenleri (sosyal bilgiler) veli katılımının az olduğunu düşünmektedirler (Çelik, 2005).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında **yaş** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p > 0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerinin yaş değişkenine göre katılım düzeyinin 30-39 yaş aralığında, 40-49 yaş aralığında, 50 ve üzeri yaş aralığında orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu durum yaşla alakalı tecrübenin katılımı etkilemediğini göstermektedir. Öğretmenlerin veli katılımına ilişkin görüşleri yaş değişkenine göre 30 yaş ve üzeri olan öğretmenler velilerin daha fazla katılım gösterdikleri yönündedir (Çelik, 2005).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında **mesleki kıdem** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p > 0.05$) bulunmuştur. Ailelerin eğitime katılım düzeyi öğretmen görüşlerine göre 1-5 yıl arası mesleki kıdem, 6-10 yıl arası mesleki kıdem, 11-15 yıl arası mesleki kıdem, 16-20 yıl arası mesleki kıdem, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme göre orta seviyededir. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre karar verme alt boyutunda 21+ yıl kıdeme sahip olan öğretmenler 1-5 yıl ve 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlere göre karar verme alt boyutunda velilerin eğitime katılımı daha yüksek düzeydedir. Farklılığı belirlemek amacıyla yapılan Pos-Hoc Sheffe analizi sonucunda mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler ve 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler arasında ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler ve 6-10 yıl arası yıl kıdeme sahip olan öğretmenler arasında anlamlı farklılığın ($p > 0.05$) olduğu görülmüştür. 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler

velilerin eğitime katılım düzeyinin 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler ve 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu düşünmektedir. Bu da mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlere göre daha fazla iletişim engeli yaşadıklarını göstermektedir. Bunun sebebi velilerin mesleki kıdemi fazla olan öğretmenleri tecrübeli gördüklerinden dolayı daha fazla güven duymasından kaynaklanıyor olabilir. Mesleki kıdemlere ilişkin sonuçlara göre “5 yıl ve daha az” iş deneyimi olan öğretmenlerin velilerle daha fazla kişisel engellerle karşılaştığını ve “16 yıl üstü” ve “6-15 yıl” iş tecrübesi olanlar bunları takip etmektedir (NSPRA, 2006).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında **eğitim kademesi** değişkenine göre yapılan t-test analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p > 0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerinin okul düzeyi değişkenine göre katılım düzeyi ilkokulda görev yapan öğretmenlere göre ve ortaokulda görev yapan öğretmenlere göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ailelerin eğitim kademesi değişkenine göre katılım düzeyi arasında anlamlı fark olmamasının sebebi velilerin olumlu veya olumsuz istikrarlı tutumundan kaynaklanmaktadır. Ailenin eğitime katılımı temel eğitimin ilkokul kısmında ortaokul kısmına göre daha güçlü, daha olumludur (Epstein, Dauber, 1989).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin öğretmen görüşleri arasında **eğitim düzeyi** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p > 0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı öğretmen görüşlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre katılım düzeyi ön lisans mezunu öğretmenlere göre, lisans mezunu öğretmenlere göre, lisansüstü mezunu öğretmenlere göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin eğitim düzeyi ne olursa olsun velilerin katılım düzeyi konusunda fikirlerinin değişmediği görülmektedir.

Ailelerin eğitime katılım düzeyi veli görüşlerine göre ebeveynlik alt boyutunda orta düzeyde, iletişim alt boyutunda orta düzeyde, gönüllülük alt boyutunda orta düzeyde, evde öğrenme alt boyutunda orta düzeyde, karar verme alt boyutunda orta düzeyde, toplamda orta düzeydedir. Bu durum ailelerin eğitime katılım düzeylerini yeterli görmediği sonucunu oluşturmaktadır.

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında **yakınlık derecesi** değişkenine göre yapılan t-test analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p > 0.05$)

yoktur. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerinin yakınlık derecesi değişkenine göre katılım düzeyi annelere ve babalara göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre anne ve babanın aynı düzeyde katılım göstermektedir. Bu sonuçta çocuğun eğitimine daha çok çok katılım gösteren kişinin anne olduğu görüşünü doğrulamadığını göstermektedir. Ailelerin eğitime katılım düzeyine ilişkin velinin yakınlık derecesi, veli görüşleri arasında farklılık olmadığı ve orta düzeyde olduğu görülmüştür (Metlilo, 2017).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında **çocuk sayısı** değişkenine göre yapılan one-way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerinin çocuk durumu değişkenine göre katılım düzeyi tek çocuklu ailelere göre, iki çocuklu ailelere göre, üç çocuklu ailelere göre, dört ve daha fazla çocuğa sahip olan ailelere göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç katılımın ailenin sahip olduğu çocuk sayısına bağlı olmadığını göstermektedir. Çocuk sayısına bağlı olarak zaman bulamaması gibi bir durumdan söz edemeyeceğimizi göstermektedir. Çocuk sayısı az olan aileler okul-aile işbirliğini daha fazla önemsemektedirler (Canpolat, 2001).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında **çalışma durumu** değişkenine göre yapılan t-test analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerinin çalışma durumu değişkenine göre katılım düzeyi çalışan ailelere ve çalışmayan ailelere göre orta seviye olduğu tespit edilmiştir. Çalışan aileler ev ve okul etkinliklerine daha fazla katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir (Becker-Klein, 1999).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında **yaş** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerinin yaş değişkenine göre katılım düzeyi 20-29 yaş aralığındaki velilere göre yüksek seviyede, 30-39 yaş aralığındaki velilere göre düşük seviyede, 40-49 yaş aralığındaki ve 50 üzeri yaş aralığındaki velilere göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç genç yaştaki ailelerin eğitime katılıma daha fazla önem verdiklerini ve buna enerji ve zaman harcadıklarını göstermektedir. 30-39 yaş aralığındaki velilerin düşük seviyede katılım göstermeleri 40-49 yaş aralığındaki ve 50 üzeri yaş aralığındaki velilerin orta düzeyde katılım göstermeleri yaşça daha tecrübeli olan velilerin eğitime katılımın önemini daha iyi bildiklerini göstermektedir.

Genç yaştaki aileler veli katılımını daha fazla önemsemektedirler (Canpolat, 2001). Becker-Klein'e göre ise (1999), ailenin eğitime katılımında yaşın bir etkisi yoktur.

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında **eğitim seviyesi** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerinin eğitim seviyesi değişkenine göre katılım düzeyi ilköğretim mezunu velilere göre, lise mezunu velilere göre, ön lisans mezunu velilere göre, lisans mezunu velilere göre, lisans üstü velilere göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç eğitim seviyesinin anlamlı bir fark oluşturmadığını gösterdiğinden eğitim seviyesi yüksek olan veliler adına oldukça çarpıcıdır. Çünkü eğitim seviyesi yüksek olan ailelerde eğitime katılım konusunda yeterli düzeyde bilinç oluşmadığını göstermektedir. Ailelerin eğitim düzeyi okula katılımı etkilemektedir. Çünkü aileler bilgilerinin sınırlı olduklarını düşündüklerinden dolayı çocuklarına yardım edemeyeceklerini düşünmektedirler (Pena, 2000).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin velilerin görüşleri arasında **gelir durumu** değişkenine göre yapılan one way anova analiz sonuçlarına göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerinin gelir durumu değişkenine göre katılım düzeyi 900-1500 TL arası gelire sahip velilere göre, 1501-2000 TL arası gelire sahip velilere göre, 2001-3000 TL arası gelire sahip velilere göre, 3001-5000 TL arası gelire sahip velilere göre, 5000 TL ve üzeri gelire sahip velilere göre orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ailelerin eğitime katılımında veli görüşlerine göre gelir durumunun etkili olmadığını göstermektedir. Veli görüşleri arasında gelir durumu değişkenine göre ailelerin eğitime katılım düzeylerine göre anlamlı fark yoktur (Metlilo, 2017).

Ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli ve öğretmen görüşleri arasında **ebeveynlik** alt boyutuna göre veli katılım düzeyi veli ve öğretmen görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılık olduğu ($p>0.05$) görülmüştür. Öğretmenlere göre ebeveynlik alt boyutunda velilerin katılımının daha fazla olduğu saptanmıştır. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli ve öğretmen görüşleri arasında **iletişim** alt boyutuna göre veli katılım düzeyi veli ve öğretmen görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılık olduğu ($p>0.05$) görülmüştür. Öğretmenlere göre iletişim alt boyutunda velilerin katılımının daha fazla olduğu saptanmıştır. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli ve öğretmen görüşleri arasında **gönüllülük** alt boyutuna göre veli katılım düzeyi

veli ve öğretmen görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılık olduğu ($p>0.05$) görülmüştür. Öğretmenlere göre gönüllülük alt boyutunda velilerin katılımının daha fazla olduğu saptanmıştır. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli ve öğretmen görüşleri arasında *evde öğrenme* alt boyutuna göre anlamlı farklılık ($p>0.05$) yoktur. Ailelerin eğitime katılımına ilişkin veli ve öğretmen görüşleri arasında *karar verme* alt boyutuna göre alt boyutuna göre veli katılım düzeyi veli ve öğretmen görüşleri karşılaştırıldığında anlamlı farklılık olduğu ($p>0.05$) görülmüştür. Öğretmenlere göre karar verme alt boyutunda velilerin katılımının daha fazla olduğu saptanmıştır.

Öneriler

Öğretmen görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı ebeveynlik, iletişim kurma ve gönüllülük alt boyutlarında orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

-Katılımın daha yüksek düzeye çıkarılabilmesi için öğretmenler; geniş katılımlı bir veli toplantısıyla velilerin iletişim bilgilerini alarak çocukları hakkında daha etkili iletişim kurarak onların eğitime katılımını artırabilir. Yine bu toplantıda öğrenciler için birlikte neler yapılabileceğinin tartışılıp ortak kararlar alınması da veli katılımını artırabilir.

-Öğrenciyle ilgili bireysel konularda (devamsızlık, ev çalışmalarının düzensizliği, davranış bozukluğu...) veli ile özel olarak iletişime geçip sebepleri hakkında bilgi alma ve birlikte çözüm üretme uygulaması velilerin okula ilgisini artırabilir.

-Bu araştırma farklı eğitim kademelerinde daha fazla öğretmen ve veli katılımıyla yapılabilir.

-Benzer şekilde velinin eğitime katılımıyla okuldan beklentileri karşılaştırmalı olarak araştırılabilir.

Kaynakça

- Aksoy AB. (2017). Aile Eğitimi ve Katılımı. Geliştirilmiş 4. Baskı, Hedef Yayıncılık, İstanbul.
- Akyüz, Y. (2013). Türk Eğitim Tarihi (25. baskı). Ankara: Pegem.
- Arabacı, N. & Aksoy, A. B. (2005). Okul Öncesi Eğitimi Katılım Programının Annelerin Bilgi Düzeylerine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29): 18-26.
- Arıbaş S. & Koçer M. (Ed.). (2011) Türk Eğitim Tarihi (2.Baskı). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Başaran, S. & Koç, F. (2001). Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model. *Ankara: Milli Eğitim Basımevi*.
- Becker-Klein, R. (1999). Family and school level barriers to family involvement. New York: New York University.
- Belç, F. (1993). *Anne-babaların çocuğun okul başarısına yardım ve katkıları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Canpolat, T. (2001). Öğretmen aile işbirliği ile ailelerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*.
- Çelik, N. (2005). Okul-Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar [The Problems Faced in School-Parents Relationship]. *Unpublished Master Thesis. İstanbul: University of Marmara*.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14): 75-99.
- Epstein, J. L. & Dauber, S. L. (1989). Teacher Attitudes and Practices of Parent Involvement in Inner-City Elementary and Middle Schools. Report No. 32.

- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships. *Phi delta kappan*, 76(9), 701.
- Erden, M. (2011) Eğitim Bilimlerine Giriş (6.Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erdener, M. A. (2016). Principals' and Teachers' Practices about Parent Involvement in Schooling. *Universal Journal of Educational Research*, 4(n12A), 151-159.
- Erdoğan, Ç. & Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3): 399-431.
- Ergün, M. (1994). Eğitim sosyolojisi. *Ankara: Ocak Yayınları*.
- Koçak, Y. (1991). Okul-aile iletişiminin engelleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(6): 129-133.
- Kıncal, R. Y. (1991). Okul aile birliğinin fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- Leylak, H. (2011) İslamiyet Öncesi Dönemde Türklerde Eğitim (2.Baskı). S.Arıbaş & M.Koçer Editör (Yay. Haz.) Eski Türklerde Eğitim (s.14-15). İstanbul: Lord Matbaacılık.
- Menteşe, S. (1987). İlkokullarda Velilerin Okul ve Çocuklarına İlişkin Bilgileri ve Bu Bilgileri Edinme Yolları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Metlilo, E. (2017). Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı-Kosova örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB.(2012). Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği, R.G. 09.02.2012-28199.
- National School Public Relations Association. (2006). How strong communication contributes to student and school success: Parent and family involvement. Retrieved November, 26, 2007.

- Ozmen, F., Aküzüm, C., Zincirli, M. & Selçuk, G. (2016). The communication barriers between teachers and parents in primary schools. *Eurasian Journal of Educational Research*,16(66): 27-46.
- Pena, D. C. (2000). Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*, 94(1): 42-54.
- Samancı, O. & Diş, O. (2014). Sosyal Becerileri Zayıf Olan İlkokul Öğrencilerinin Tutum VE Davranışlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Kastamonu eğitim dergisi*, 22(2): 573-590.
- Şaban, C. (2011). İlköğretim okullarında velilerin eğitime katılım düzeyleri ve tercih ettikleri katılım türleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
- Topcu, İ. (2013). Okulu geliştirmede velilerin rolü: Sivas il merkezinde bir durum çalışması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Töremen, F., Çankaya, İ. & Avanoğlu, Y. (2008). Okul Anneliği: Okul Güvenliğine Yönelik Bir Model Önerisi. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 11:56-69.
- Ünal, Ali., Yıldırım, A. & Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 261-272.

Extended Summary

Purpose

The purpose of this study is to determine the level of Parents' Participation in Education according to the opinions of parents and teachers. For this purpose, the following questions were sought:

- 1- What is the level of participation of families according to the opinions of teachers and parents?
2. Is there a significant difference between parents' and teachers' views on parents' participation in education?

Method

This research is in a survey model, as quantitative data on parents' participation in education are collected and analyzed according to parents and teachers' opinions. The study population of this research consists of 4,826 teachers working in Istanbul Esenler, Bağcılar and Başakşehir districts and parents whose children are educated in these schools. Its sample consists of 151 teachers and 129 parents who were selected from primary and secondary schools selected from each district using stratified-cluster and appropriate sampling method. The data were collected using the Parents Participation in Education Scale developed by Epstein (1989) and adapted into Turkish by Erdener (2016).

Findings

According to teachers' opinions, participation of parents in education is moderate in total. It is at medium level in parenting sub-dimension, communication sub-dimension and volunteering sub-dimension, high level in learning at home sub-dimension, and high level in decision-making sub-dimension. According to the gender variable, female teachers experience more communication barriers compared to male teachers. There is no significant difference ($p > 0.05$) according to the one way anova analysis results made according to the branch variable between the teachers' opinions regarding the participation of families in education.

There is no significant difference ($p > 0.05$) between the opinions of teachers regarding the participation of families in education according to the one way anova analysis results made according to the age variable. A significant difference ($p > 0.05$) was found between the teachers' opinions regarding the participation of families in education, according to the results of one-way anova analysis made according to professional seniority variable. There is no significant difference ($p > 0.05$) according to the results of the t-test analysis made according to the education level variable between the teachers' opinions about the participation of families in education. There is no significant difference ($p > 0.05$) according to the one-way anova analysis results made according to the education level variable between the teachers' opinions regarding the participation of families in education.

Parents 'level of participation in education is moderate in parenting sub-dimension, medium level in communication sub-dimension, medium level in volunteering sub-dimension, medium level in learning at home sub-dimension, moderate in decision making sub-dimension, and medium level in total according to parents' opinions. There is no significant difference ($p > 0.05$) according to the t-test analysis results made according to the variable of the degree of closeness between the opinions of the parents about the participation of families in education.

There is no significant difference ($p > 0.05$) according to the one-way anova analysis results made according to the number of children variable between the opinions of the parents regarding the participation of families in education. There is no significant difference ($p > 0.05$) according to the t-test analysis results made according to the working status variable between the opinions of the parents about the participation of families in education.

There is no significant difference ($p > 0.05$) between the opinions of parents regarding the participation of families in education according to the one way anova analysis results made according to the age variable. There is no significant difference ($p > 0.05$) between the opinions of parents regarding the participation of families in education according to the one way anova analysis results made according to the education level variable. There is no significant difference ($p > 0.05$) between the opinions of parents regarding the participation of families in education according to the one way anova

analysis results made according to the income variable. It was seen that there was a significant difference ($p > 0.05$) between the parents' and teachers' opinions regarding the participation of parents in education, when the parents' participation level was compared according to the parenting sub-dimension. Parents' participation was found to be higher in the communication sub-dimension than teachers.

It was observed that there was a significant difference ($p > 0.05$) between the parents' and teachers' opinions regarding the participation of parents in education, when the parents' participation level was compared according to the sub-dimension of volunteering. Parents' participation was found to be higher in the volunteering sub-dimension than teachers. There is no significant difference ($p > 0.05$) between parents' and teachers' views on parents' participation in education, according to the home learning sub-dimension. It was seen that there was a significant difference ($p > 0.05$) between the parents' and teachers' opinions regarding the parents' participation in education, when the parents' participation levels were compared according to the sub-dimension of the decision-making sub-dimension. It was determined that the participation of parents was higher in the decision-making sub-dimension compared to the teachers.

Conclusion

According to the teachers and parents' opinions, the participation of families in education is at a medium level, but teachers think that the participation of families in education is higher than parents. This result reveals that parent-teacher interaction and cooperation are not at the desired level and should be improved.